

ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΕΘΝΙΚΟΥ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ

Η ΦΟΙΤΗΤΙΚΕΣ ΤΑΡΑΧΕΣ

Τά επακέλευθα των «Ευαγγελικών». Τά δάκρυα του Γ. Θεοτόκη. Η μετάφρασις της «Ορεστείας» και τα γεγονότα του 1903. Ο ρόλος του Γ. Μιστριώτη. Η Κεχρμπαρά! Ζουλούμης, Μουντζουριδής κλπ. Ο κ. Στεφάνου στό Βασιλικό Θέατρο. Συγκρούσεις και φένοι. Ο μοιραίος Νοέμβριος. Ο πρώτος ταρξίας φοιτητής κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Συνεχίζουμε την εξιστόρησι των φοιτητικών ταραχών του 1901, των γνωστών με τ' όνομα «Ευαγγελικά».

Καθώς έγγραφικα στο περασμένο φύλλο, η σύγκρουσις των φοιτητών με τη χωροφυλακή, στην δδόν Κοραή, υπήρξε αιματηρή, με ανθρώπινα θύματα. Η 'Αστυνομία μετέφερε τους νεκρούς και τους πληρωμένους στο Δημόσιον Νοσοκομείον, όπου μαζεύτηκαν η μητέρες, η αδελφές και οι λοιποί συγγενείς των θιμάτων και θρηνούσαν γοερά. Στο μεταξύ περιπολίες διέτρεχαν την πόλιν, ενώ οι φοιτηταί είχαν καταλάβει τό Πανεπιστήμιον και απειλούσαν να το μεταβάλλουν σε... φρονήσιον!

Την άλλη μέρα, 9 Νοεμβρίου, η αντιπολιτευόμενος έφημερίδες βγήκαν με μαύρα περιθώρια, έδημοσίευσαν σφοδρότατα άρθρα έναντιον της Κυβερνήσεως, και συνεντεύξεις του Θεοδ. Δελιγιάννη και Δημ. Ράλλη, οι όποιοι εξαραστήριζαν τά συμβάντα ως δολοφονίαν... Και έπειθό είχε διαδοθή ότι η 'Αστυνομία θα έθετε τά θύματα χωράφ, τή νύχτα, (γνώ να μη δημοσιονγήθι νέα έξαγγελ), οι φοιτηταί έπήγαν στό Δημ. Νοσοκομείον και στό Νεκροταφείον — όπου επίσης υπήρχαν νεκροί — συνελεύσαν με τους άστυνομικούς, τους έδωσαν και έφρονήσαν τά πτώματα ως τό πρωτό.

Η κηδεία έγινε με έξοδα της Δημαρχίας, και την ακολουθήσαν χιλιάδες 'Αθηναίον και Περισσιωτών. Ήταν σωστός συναγεμίσος και επικρατούσε μεγάλος άναρθασμός έναντιον της Κυβερνήσεως Θεοτόκη. Στους όρόμους εφώναζαν: — Κατάρα στους δολοφόνους! 'Ανάθεμα!...

Στην ομάδα αυτή κηδεία έχοροστάτισε ό 'Αρχιεπίσκοπος Πάρος και Νάξου Γρηγόριος. Λόγους έξεφώνησαν ό καθηγητής της Θεολογίας Γρηγόριος Μοσχάκης, ό Γ. Καληστέρης εκ μέρους του Δήμου 'Αθηναίων, και έξ όνοματος των φοιτητών ό τελειόφοιτος της Νομικής 'Αθ. Τροζάνης. Στο Νεκροταφείον μίλησε ό βουλευτής 'Αττικής Νικ. Λεβίδης... Η νύχτα της 9ης Νοεμβρίου επέφρασε άπειλητική, γεμάτη πένθος και μυστήριον...

Τό πρωτό, έπιτροπή φοιτητών έδωγχε από τό Πανεπιστήμιον, άνέβηκε στό Παλάτι και επέδωκε στον ύπασπιστή του Βασιλέως Γεωργίου Α' ύπόμνημα, στό όποιο εξέθετε τά γεγονότα και ζήτησος την άπόλυση της Κυβερνήσεως!

Τό απόγευμα, στη Βουλή, η συνεδρίασις ήταν έξαιρετικά ταραχώδης. Χιλιάδες λαοί έπολιοροζούσαν τό Βουλευτήριον. Ο στρατός ήταν σε έπιφύλαξη. Ο Ράλλης και ό Δελιγιάννης εφωβέρσαν να συγκροτήσουν ένωση συνταλαίτηρια!

Ο Γ. Θεοτόκης είχε 137 φίλους βουλευτάς, αλλά δέν ήσαν όλοι στη συνεδρίασις εκείνη που έπρόκειτο να κριθί ή τύχη της Κυβερνήσεως. Πρόεδρος της Βουλής ήταν ό Ρετίναιος... Οι ρήτορες της 'Αντιπολιτευσεως έπετέθησαν με τόση σφοδρότητα έναντιον της Κυβερνήσεως, ώστε ό ίδιος ό Θεοτόκης έβιασε τό θάνατος τον και, όταν άνέβηκε στό βήμα ν' απαντήση, δέν κατορθώσε να κρατήση τη συγκίνησι του. Τότε ό ενώσιμτος Κεχρομπαρά πολιτικός έβλαψε και έξαρτήθηκε στον έναντό του ως «μορδαίο Προδηλυγογό!» Επικροϊούθησε ηρημοφορία. Η Κυβερνήσις έλαβε 109 ψήφους, έναντιον 87. Έν τούτοις ό Γ. Θεοτόκης δέν ήθέλησε να κρατήση την έξουσία. 'Ανέβηκε άμέσως στό 'Ανάκτορον, άνεύκρινσε τό αποτέλεσμα στό Βασιλέα και υπέθελε την παραίτησί του.

Μά γιατί, φήσισε ό Γεωργίος, άφοφ έχετε την εμπιστοσύνη της Βουλής;

— Δέν έξω όμως την εμπιστοσύνη του Λαού, άπάντησε ό Θεοτόκης. Η Κυβερνήσις μου εφιστάται εις φανεράν αντίθεσιν προς την Κοινήν Γνώμην! Έπιμένο εις την παραίτησιν!...

Ο Βασιλέας άναγκάστηκε τεύα να δεχθί την παραίτησί

Γ. του και έκάλεσε τον κ. 'Αλέξ. Ζαΐμη, ό όποιος έδεδχη να σχηματίση Κυβέρνησι, με την ύποστηρίξει του Θεοτόκη και των άλλων κομμάτων. Συγκρούσος υπέβαλε την παραίτησί του και ό Μητροπολίτης 'Αθηνών Προκόπιος, Ο νέος Υπουργός της Παιδείας Μοιμεράτος ύποσχέθη στους φοιτητάς να... προσητάτην την 'Ελληνική Γλώσσα και να σταματήση τη μετάφρασι του 'Ευαγγελίου, κα' έτσι ό φοιτηταί ήρήσασαν και ξαναγύρισαν στα μαθήματά τους. Η γαλήνη έπανήλθε στό 'Εθνικό Πανεπιστήμιον και σε όλη την 'Ελλάδα, που είχε συνταραχθί από τά γεγονότα...

Φαίνεται ότι ό Νοέμβριος ήνε ό μήνας των φοιτητικών ταραχών. Ανό χρόνια άργότερα, τό Νοέμβριον του 1903, γίνηκαν τά περιήματα «Ορεστεϊακά», από την έξησι άφομής:

Ο Διευθυντής του Βασιλικού Θεάτρου κ. Στέφ. Στεφάνου, γνωστός δημοσιολογίς, άνήγγειλε ότι θ' άνεβάσιν την «Ορεστεία» του Αισχύλου σε δημόδιή γλώσσα. 'Αμέσως έμπήσαν σε κίνησι οι λεγόμενοι «καθαρωσιανοί» με τον άρχηγό τους Γεωργίον Μιστριώτη επί κεφαλής. Ο μακαρίτης καθηγητής έξεφώνησε φρονιμόν λόγο στό Πανεπιστήμιον, έκιντήρισε τους μαλλιαρούς, τους έξαρτήρισε «εχθρούς της Πατρίδος», «μητροζούκτους» κτλ.

Στις 8 Νοεμβρίου — ή ίδια μοίρα ήμερομηνία — στό Προήλαμα του Πανεπιστημίου επέφρατρε μεγάλη ταραχή. Οι φοιτηταί της Φιλολογίας, προσηστατόντες, παρήσαν τους συναδέλφους των όλων των Σχολών. Η έμφύλις του Μιστριώτη, με τό ψηλό καπέλλο του και την αιώνια ομπρέλλα κάτω από τη μισγάλη, έπροκάλισε μεγάλη ένδομισαμόν. Ο γρημάς καθηγητής ύταραμε και εβρόντα:

— Έχομεν βαρβαρίαν γλώσσα, έφώναζε, έχομεν την βασιλίδα των γλώσσων την όποιαν άποθαμίζουσι πάντες οι λαοί! Και έν τούτοις ύπάγομινα μεταξύ ήμών μητροζούκα βισσοδομούντες έναντιον αυτής, προδότη άξωνήμενοι διά Ρωσισκόν ρουβλιόν, έπιθονένόμενοι την ύποστασι άντής... Και ήδη έπιχειρούσι την διακομώδησι του Αισχυλείου άριστοσηγίματος της «Ορεστείας», λέγου, διά παραστήσεως αυτής έν γελία μεταφράσει, έν ή ή 'Ηλεκτρα άποκαλείται Κεχρμπαρά και ό Υψιβρέμετης Ζεύς γηλοπομπήμπος!...

— Κάτω ή Κεχρμπαρά!... Κάτω ό ηρηλοπομπήμπος!... Κάτω οι μαλλιαροί!... εφώναζαν οι φοιτηταί.

— Θάνατος εις τους μαλλιαρούς! ένοηγγύριαν οι πιο φανατικοί.

Ένοσητα ότι ή μετάφρασις της «Ορεστείας» δέν περιείχε τις έξωφρενικές λέξεις που καθηγγείλε ό Μιστριώτης. Ο φλογερός καθηγητής, με τη φροσι του άγαθότητα, έπιστεπε ότι του έλεγον οι φανατικοί γλωσσαμίντορες και οι έχοντες συμφέρον να δημοσιονγηθόν ταρξές. Η μετάφρασις της «Ορεστείας» — φιλοτεχνήματα από τον κατόπι καθηγητή του Πανεπιστημίου κ. Γ. Σοτηριάδη — ήταν σε όμνη ή δημοσιον, χωρίς καμιά γλωσσακή ύπερβολή.

Μία μεγάλη φοιτητική έπιτροπή έπήγε τότε στό Βασιλικό Θέατρο, ειδή τον κ. Στεφάνου και του έδήλωσε ότι «οι φοιτηταί του 'Εθν. Πανεπιστημίου επ' όδδενί λόγω θα έπιτρέψουν την παραστάσι του Αισχυλείου έπος έν μεταφράσει, ήτις θεωρείται υπ' αϊτόν ως διαφθερούσα την έθνικήν γλώσσα των 'Ελλήνων!»

Ο κ. Στεφάνου άπήνησε ότι ή παράστασι δέν ήνε δυνατόν ν' άνεβηθί, άφοφ μάλιστα είχαν πωληθί ειστήρια, και ότι τό θέατρον διαρβήνετο οδυσιαστικώς από τον ίδιον του Βασιλέα!... Η 'Επιτροπή εφωβέρσε τον κ. Στεφάνου ότι θα κάμη τό θέατρο κα' έπειτα έβγαγε και πήγε στον ύπυργό των Έσοτηερικών Κυρ. Μανφωμιάλη, από τον όποιον άείσισε να έμποδισί την παράστασι. Σε λίγο όμως παρουσιάστηκε ό κ.

Στεφάνου, ό όποιος έξήτησε την ύποστηρίξει της 'Αρχής. Ο Μανφωμιάλης έκάλεσε τό Διευθυν-

Ο Γεώργιος Μιστριώτης

Στεφάνου, ό όποιος έξήτησε την ύποστηρίξει της 'Αρχής. Ο Μανφωμιάλης έκάλεσε τό Διευθυν-

ΣΤΟ ΠΕΡΙΟΡΙΟ

Η ΠΡΟΙΚΑ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ

Στην αρχαία Βαβυλώνα. Η αγορά των νυμφών. Η μεγαλύτερη προικα της αρχαιότητας. Μεγιστικά, ή «προικισμένη». Χώρες ελεύθερες πού δίδονται ως προικες. Η προικα του βασιλέως Καρλέου δευ. Η προικα της κερής του δευδουτού των «Ταίμης» του Λονδίνου κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Το έθιμο της προίκας είναι πανάρχαιο και απαντάται σ' όλους τους αρχαίους λαούς. κατά τις μαρτυρίες αξιολογικών συγχρόνων ιστορικών. Έτσι ο «Ηρόδοτος αναφέρει ότι στη Βαβυλώνα υπήρχε συνήθεια να μαινεύονται μια ώριμηνή περίοδο του έτους μέσα σ' ένα ναό όλες η' ανύπαντρες κοπέλλες πού ήθελαν να παντρευτούν. Έκει πήγαιναν και όσαι από τους κατόικους επιθυμούσαν να πάρουν όμοιας γυναίκες και διάλεγαν την καλύτερη τους. Για να την πάρουν, όποις ήσαν υποχρεωμένοι να την αγοράσουν αντί αναλόγου τιμήματος, το οποίο κανονιζόταν από τους άρχοντας της πόλεως.

Τα ζρημάτια αυτό πού μαινεύονταν από την... αγορά των νυμφών, στο τέλος του χρόνου μοιραζόντουσαν στις άσχημες, η όποιες έτσι μπορούσαν να βρουν εύκολα σύζυγο, δοδεμένοι ότι υπήρχαν και τότε άρχαίοι φτωχοί προικιστές. Κάποις σ' αυτόν το θαύμαστο τρόπο, ό όποιος, δυστυχώς, πούλν γρηγορά έγκατελείφη, ελάχιστες γυναίκες ήμεναν στη Βαβυλώνα γεννητόκορες.

Άσκηιι πάλαιότερα, καθώς βλέπομε στον «Όμηρο, την προικα την έδιναν η' γυναίκες και όχι οι άνδρες, όπως στη Βαβυλώνα. Η γυναίκες της «Όμηρικής εποχής, όταν παντρευόντουσαν, ήσαν υποχρεωμένες να φέρουν στο σπίτι των πεθερικών τους άρχαία μεγάλες προίκες, η όποιες απέτέλετοιο κληροσ από διάφορα είλακά σκεπή, πολυτελή έργασματα και πλούσια κοπάδια βοδιών και γδοροφάτιον.

Έν γένει στην αρχαία Έλλάδα είχε βεβαιωμένο ιστορικά ότι οι άνδρες έλαρναν άρχαία προικα από τις γυναίκες των.

Τη μεγαλύτερη προικα, δέκα χιλιάδες τάλαντα, την πήρε στην αρχαία Έλλάδα η κόρη κάποιου στρατηγού.

Επίσης και στη Ρώμη, κατά την περίοδο της άκμης της, η νέες έπαιροζίζοντο καλά από τους γονείς των. Κάποια μάλιστα Μεγιστικά, η όποια ήταν πλουσιωτάτη και είχε προσφέρει στο σύζυγό της προικα 30.000 ρωμαίκα νομισματα της εποχής εκείνης, εκαλείτο έφ' όσον ζώησ έπαιροισμένη, λόγω του μεγάλου ποσού της προίκας της.

Κατά τον μεσαίωνα, η γυναίκες έλαρναν ως προικα όχι μόνο ζρημάτια, αλλά και χώρες ελεύθερες, όταν καθήγοντο από οίκους ήγεμονικών. Η Άννα της Βοετανής, π. χ., κατά το γάμο της, προσέφερε στο σύζυγό της ως προικα... όλόκληρη την επαρχία Βοετανής, η δε παριζιόσασσα Έλεονορα, μαζί με το δικτυλιό της, έδωσε στο Λουδοβίκο τον Τ' και τό... Βορδοί... Ο Κάρολος όος επίσης, ό βασιλεύς της Ιταλίας, πούρ του όποιου έλεγέτο ότι ό ήμισ δεν άντέλει και δέν έδνε ποτέ μέσα στο άφραστο ζώϊστο του, έμεγάλωσε τη χώρα του χάρις στις... προίκες του!...

Πολύ περιεργη επίσης ήταν η προικα πού δόθηκε πού έτών έκ μέριος του διενηντού των «Ταίμης» του Λονδίνου στη θυγατέρα του. Σύμφωνα μ' έναν όρο του προικισμωμόνου, ό πατέρας υποχρεώθηκε να παραχωρήσει στο γαμπρό του ίσοβίος... με σελίδα της μεγάλης και πασιώνσστης εφημερίδος του, με ατόλητη δικαιοδοσία!...

αυτήν των εθνικών παραδόσεων», όπως την έλεγε.

Ατές είχε η σημαντικόσες φοιτητικές ταραχές. Για την ιστορία, σημειώνομε ότι ό πρώτος φοιτητής πού άπεικινισε ταραχές στο Πανεπιστήμιο, υπήρξε ό Άνωστικός Γούδας, στα 1848, ό όποιος είχε και ό πρώτος πού έλαβε δικατορικό δίπλωμα — της Ιατρικής. Ο ίδιος είχε και συγγραφέας του ιστορικού βιβλίου «Βίος παράλληλοι των άνδρών της Έπαναστάσεως».

τη της Άστονομίας Βούλτσου και του άνθεσο την έπαιολή να ιδή το Μιστριώτη και τον πείση να... έπαρέφη την έπαιονή παρίσιατα, γιατί αυτή ήταν η έπίθυμία του Βασιλέως! Ο άσχηγός της φοιτητικής νεολαίας, έπειτα από πολλές παραλήψεις και συζητήσεις, έδεδχη να κλειστο τα μάτια, αλλά... για μία και μόνη φορά, λέγοντας:

— Άν όμοσ ό διαφθορές της πατρίδας γλώσσης θέλησουν να έμεινούν, θα έτανέδθωμεν ως λαίλατες! Δέν θα διατσάσω να φορέσω τον έρυθρόν σκούφορ και να κατέλω τις τας όδοις άνατρέπον τό πάντα! Ταύτα έλαπε το κούφο 'Υπουργό!

Μετά την προσορινή αυτή συνβρολόγησι, οι φοιτητά διελέθησαν, άφού πρώτα έμοίρασαν προκήρυξη: «Φύλο των Έλληνηζών Λαόν, πού άρχισε με τη στρατιωτική φράσι: «* * * * * Φύλακες γρηγορέτε!».

Μολιατάτα, στις 16 Νοεμβίον έτοχοζολήθησαν προζωμίματα άγγέλλοντα την έπανάληψη της «Όρεστίας»: Οι φοιτητά έφρασαν ν' άναγγείλουν στο Μιστριώτη την παρασπόνδη... Ο γρηγοός καθήγητής έ'κανε έξο φρεμόν, μήπως με άναγίστη εναντίον του 'Υπουργού και έπανέλαβε τις φράσεις του... Η κατάσταση των πνευμάτων έ'γινε πάλα άνησυχαστική. Το Πανεπιστήμιο άνάτατο...

Κατά το βράδι, και ένω η παρτίσας της «Όρεστίας» είχε άγίσει, μερικοί φοιτητά, ό ζωηρότεροι, ή φανατικώτεροι, με τον τελειόφοιτο της Νομικής Σ. Στάθη Ζωζώνη επί κεφαλής, έσυγκεντρώθησαν στη μεγάλη αίθουσα των εβλήων του Λαού και συνεσκέθησαν.

Ο ζ. Ζωζώνησ έφράτινε να πάνε έν σωματι στο Θέατρο — όπου ήταν την ώρα εκείνη και ό Βασιλεύς — και να τά κάνουν θάλασσα! Η πρότασις έν τούτοις δέν έγινε δεκτή, κληροός γιατί ήταν γνωστόν ότι έπληγε πολλές στρατός γυφο από το Βασιλικό Θέατρο. Καί η νύχτα εκείνη έπέρασε ήσυχη, με φωνές μόνο και φράσεις.

Όχι όμοσ και η έπομένη, 17 Νοεμβίον, Ο φοιτητικός κόμος ήταν έξάλλος. Οι φοιτητά, συγκεντρωμένοι, εδάριασαν εις δύο μάταιους, για να κάμουν το Βασιλικό Θέατρο και το Λιευθητή του! Οι πρώτοι πού έφρασαν στα Χαντζαί βαζαν άντιέπιστο το 'Ιπικό, και άγχιζε σωστή μάχη! Οι άλλοι συλλέκθησαν στην όδον Σταδίου, κάτω από το Άρσάκειο, με το Πέζικό, πού ήταν παραταγμένο στο πλαίσιο της όδοσ. Οι φοιτητά χτυπούσαν με τις μαχούρες τους, έφραζαν λάθηρα, έβλα κ.λ.λ. Οι στρατιώτες όμοσ έφραζαν σμάρες! Επί κεφαλής των φοιτητών ήσαν οι Ζωζώνησ, Κοιντοφής, Μοιντζουρίδης, Γεωργιάτολος, Πανταζότοιοις και άλλοι, ό όποιοι σήμερον κατέχουν κωνοινικές θέσεις. (Π. χ. ό ζ. Ζωζώνησ έ'γινε Νομάρχης και σήμερα είχε συμβολαιογράφος στη Μακεδονία). Καί ένω το αίμα έφραζε σε βράσεις και η φωνές, η βίαισις και οι προβολεμοί δοουόταν των άερα, τά όργανα της τάξεως συνελέμβαναν όσοις υπορούσαν και τους έφρασαν στον Εισαγγελέα Μπενή-Ψάλλη. Ο Εισαγγελές είχε μεταφέρει το γραφείο του στο... καρενείο «Όρτινός», στην Όμονοια, και έκει άτήγγελες καθήγορες επί στάσει εναντίον των προαγομούνων φοιτητών!

Κατά τη δύνα του ήλιου, ό στρατός κατόρθωσε να έπίβλη την τάξη. Τα Χαντζαί όμοσ και η όδον Σταδίου είχαν βαρφή με άρθον αίμα! Οι ασποκίμοι ήσαν άρχαίοι. Έσοκωθήσ ένας Κιότριος φοιτητής όνόματι 'Ιωάννης Λεονταόδης, ένας Κωνσταντινουπόλιτης, ό Γεώργιος Αζωτιάδης, ένας πολίτης από την Έπίδαφο όνόματι Γεώργιος Μαυτάς και άλλοι, τον όποιον η Άστονομία έφρόντισε να παραλάβη τά πτόματα και να τά δέχηρ βίαισικά, για να μία γίνη εκμετάλλεσις των θυμάτων από τη Άντιπολίτειν.

Στη συμπλοκή της όδοσ Σταδίου έσοκωθήσε κι' ένας γέρος μανάλης, τον όποιον κατελίλασσε στην έπέλασι του το 'Ιπικό, Άνωμάξετο Νικ. Δημητρίου.

Μετά τον ένταξιαμόσ των θυμάτων, ό άναδροσμός στις τάξεις των φοιτητών έξεκολλούθησε για άρχαίς ήμέρες. Ο Εισαγγελές ύπέλαχε εντάλματα συλλήψεως, και στην Άστονομία έζρηστούντο σαραντάδο άτομα... Τέλος, ό Προδουτοργός Δημ. Ράλλης έφρότισε την έδνην των συγκεντρωτών στο Λιευθητή της Άστονομίας, κι' έτσι, με την άπόλυση του Βούλτσου, τά πνεύματα καταπραδνήθησαν και οι φοιτητά έαναγύρισαν στα μαθημάτια τους. Ο Μιστριώτης έμεινε ενχαριστήμένος ότι για μία φορά άκόμη είχε σώσει τη Γλώσσα, «την κειδών

Το Οείον Βεφός (Έργον του Φρά Μπαρολοαίο)

